

THE KAVLI PRIZE

Vitenskapens største stjerner kommer til Norge

H.M. Kong Harald deler 3. september ut Kavliprisen til åtte av verdens ledende forskere. Blant dem er Robert Langer, en av grunnleggerne av farmasigiganten Moderna.

Kavliprisen deles ut til forskere innen astrofysikk, nevrovitenskap og nanovitenskap. Prispengene er på tre millioner dollar.

Moderna-grunnleggeren

Mannen bak en av de største suksesshistoriene i medisinsk forskning er blant årets prismottakere. Da Robert S. Langer var ferdig utdannet kjemiingeniør i 1974, fikk han lukrative jobbtilbud fra en rekke oljeselskaper. I stedet brukte han ingeniørkompetansen til å revolusjonere medisinsk forskning. Han var den første til å utvikle nanomaterialer som muliggjorde medisin som gradvis frigjør virkestoffer i kroppen. Han var sentral i utviklingen av mRNA-vaksinen og etableringen av Moderna – selskapet bak en av de mest brukte covid-vaksinene. Langer mottar Kavliprisen i nanovitenskap 2024 sammen med to andre av nanovitenskapens «rockestjerner» i USA: Armand Paul Alivisatos og Chad A. Mirkin. De har også forsket på nanopartikler til medisinsk bruk, spesielt diagnostikk.

Leter etter liv på andre planeter

Søk etter planeter utenfor vårt solsystem (eksoplaneter) er det «hotteste» på forskningsfronten i astrofysikk nå. Pionerene Sara Seager og David Charbonneau mottar Kavliprisen i astrofysikk for oppdagelsen av eksoplaneter og kartlegging av atmosfærene deres. De leter etter tegn til liv på andre planeter. Ifølge Sara Seager er det til nå funnet 5030 eksoplaneter, 187 planeter i beboelige soner i universet, men ingen beboelige planeter hittil.

Hjerneforsker syklet til Tromsø

Hva skjer i hjernen når vi gjenkjenner et ansikt? Kavliprisen i nevrovitenskap går til tre forskere som har kastet lys over dette: Nancy Kanwisher var den første som viste at det finnes et eget område i hjernen for gjenkjennelse av ansikter. Doris Ying Tsao og Winrich Freiwald har senere kartlagt denne funksjonen helt ned på cellenivå. Norgesvennen Nancy Kanwisher kom til landet alt som barn da faren var her på forskningsopphold. Som 17-åring ville hun besøke ham i Tromsø og kom seg dit fra Amsterdam på sykkel og tog. Nå er hun tilbake for å motta en av verdens fremste forskningspriser.

Stjernelag for vitenskapen

H. M. Kong Harald er ærespreses i Det Norske Videnskaps-Akademi og har opp gjennom årene deltatt på mange av Akademiets arrangementer. Også i år stiller Kong Harald opp for å hedre vitenskapen. Hans Majestet deler ut Kavliprisen 3. september kl. 14 i Oslo Konserthus og deltar samme kveld på regjeringsbanketten i Oslo rådhus.

Seremonimestere ved prisutdelingen er Selda Ekiz, fysiker og vitenskapsformidler kjent fra NRK, og Jim Al-Khalili, kvantefysiker og vitenskapsformidler kjent fra BBC. Barratt Due musikk institutt stiller med fulltallig juniororkester – og hele åtte pauker.

Prisvinnerne med familie og over 500 gjester er invitert til regjeringsbanketten. Blant disse er også en rekke verdenskjente forskere, som Nobel- og Kavliprissvinner John O'Keefe. Helene Bøksle synger og konferansier Kåre Conradi bidrar også musikalsk.

I løpet av Kavliprisuka avholdes også arrangementer for ungdom, åpne forelesinger ved prisvinnerne og konferansen CuttingEdgeAI om kunstig intelligens i regi av Kunnskapsdepartementet. Den verdenskjente KI-forskeren Stuart Russell er hovedtaler. Se fullstendig program her: <https://www.nora.ai/events/2024/cuttingedgeai-with-stuart-russell-a-kavli-prize-week-special.html>

Onsdag 4. september reiser Kavliprissvinnerne i nanovitenskap og nevrovitenskap videre til NTNU Nano og Moser Group Kavli Institute for Systems Neuroscience ved NTNU i Trondheim. Les mer om alle arrangementene her: <https://www.kavliprize.org/prize-week>

Prakisk informasjon for presse:

Prisutdeling i Oslo Konserthus 3. september kl. 14.00:

Medier som ønsker å dekke prisutdelingen i Oslo Konserthus melder seg på til Unni Irmelin Kvam (DNVA), u.i.kvam@dnva.no, Tlf.: 95 172 672.

Regjeringsbankett i Oslo rådhus 3. september kl. 17.50:

Medier som ønsker å dekke banketten melder seg på til Unni Irmelin Kvam (DNVA), u.i.kvam@dnva.no, Tlf.: 95 172 672.

For foto fra arrangementene av H.M. Kongen og prisvinnerne, kontakt

Unni Irmelin Kvam (DNVA), u.i.kvam@dnva.no, Tlf.: 95 172 672.

Om Kavliprisen

- Kavliprisen er et samarbeid mellom The Kavli Foundation i USA, Kunnskapsdepartementet og Det Norske Videnskaps-Akademi
- Kavliprisen ble stiftet av fysiker, sivilingeniør og gründer Fred Kavli (1927–2013)
- Prisen hedrer forskere for gjennombrudd innen astrofysikk, nanovitenskap og nevrovitenskap som har forandret vår forståelse av det store, det små og det komplekse
- Tre priser på én million dollar deles ut annethvert år på hvert av de tre feltene Les mer om Kavliprisen her: www.kavliprize.org

Les mer om Kavliprismottakerne 2024

Kavliprisen i astrofysikk:

David Charbonneau (Canada/USA), Harvard University Sara Seager (Canada/USA),
Massachusetts Institute of Technology (MIT)

Kavliprisen i nanovitenskap:

Armand Paul Alivisatos (USA), University of Chicago
Robert Langer (USA), Koch Institute of Integrative Cancer Research, MIT
Chad Mirkin (USA), Northwestern University

Kavliprisen i nevrovitenskap:

Winrich Freiwald (Tyskland/USA), The Rockefeller University Nancy Kanwisher (USA),
Massachusetts Institute of Technology
Doris Tsao (USA), The University of California, Berkeley

Ledere av Kavlipris-komiteene

Astrofysikk: Viggo Hansteen, Universitetet i Oslo

Nanovitenskap: Bodil Holst, Universitetet i Bergen

Nevrovitenskap: Kristine B. Walhovd, Universitetet i Oslo

For intervjuavtaler og mer informasjon, kontakt:

Marina Tofting (Norge)
Det Norske Videnskaps-Akademi
+47 938 66 312
marina.tofting@dnva.no

Unni Irmelin Kvam (Norge)
Det Norske Videnskaps-Akademi
+47 951 72 672
u.i.kvam@dnva.no

Stacey Bailey (USA)
The Kavli Foundation
+1 310 739 2859
sbailey@kavlifoundation.org